

Enheten för inspektion

Förvaltningsavdelningen

Utbildningsförvaltningen

Inspektör för vuxenutbildningen

Brittmarie Högborg

Bilaga 4

Skolinspektörernas årsrapport

2005/2006

Vuxenutbildningen

Innehållsförteckning:

INLEDNING – UPPDRAG OCH BAKGRUND.....	3
SAMMANFATTNING.....	5
LÄGESBESKRIVNING MED UTVECKLINGSOMRÅDEN OCH EN ÅTERBLICK PÅ ÅREN 2003-2006.....	8
ALLMÄNT	8
KUNSKAPER.....	9
NORMER OCH VÄRDEN	15
ANSVAR OCH INFLYTANDE.....	17
UTBILDNINGSVÄL- ARBETE och SAMHÄLLSLIV	20
BEDÖMNING OCH BETYG	22
MÅL- OCH RESULTATSTYRNING.....	24
SAMVERKAN MELLAN SKOLNIVÅERNA	25
LEDARSKAP	27
KARTLÄGGNING AV FLEXIBELT UTBUD	29
SLUTORD.....	32
BILAGA 1	33
BILAGA 2	34

Inledning – uppdrag och bakgrund

Vuxenutbildningen i Stockholms stad innefattar såväl grundläggande som gymnasial vuxenutbildning och svenska för invandrare (sfi) och särvux. Stockholms stad har vuxenutbildning i både egen och upphandlad regi. En del anordnare har enheter i olika stadsdelar och vissa har både gymnasial-, grundläggande- och sfi-verksamhet.

Den presumtiva studerande kan välja utbildningsanordnare och antagningen till denna görs centralt på Vuxenutbildningscentrum. Det går att söka kurser till fem olika perioder under läsåret.

Uppdraget som inspektör för vuxenutbildningen innebär att kontrollera och utvärdera verksamheternas måluppfyllelse i förhållande till de nationella och lokala målen för vuxenutbildningen.

Sammantaget är målet med inspektionen att bedöma verksamheternas kvalitet och deras strävan i att närma sig de nationella målen för vuxenutbildningen som finns i läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94), i Stockholms skolplan samt i förordningar och propositioner om vuxnas lärande. En prioritering av de nationella läroplansmålen har gjorts på enheten för inspektion och den huvudsakliga inriktningen är gemensam för alla skolformer i staden (se bilaga 1).

Inspektionen föregås av en granskning av skolans lokala styrdokument som arbetsplan, kvalitetsgarantier och andra relevanta dokument som finns att tillgå på utbildningsförvaltningen. Utöver granskningen av dokumenten har intervjuer gjorts med skolledningen, lärare, studerande och övrig personal i verksamheten, med strävan efter att skaffa en så bred bild som möjligt för att kunna analysera och utvärdera samt ge en helhetsbild utifrån de kriterier som ställs upp för inspektionerna.

Bedömningen av verksamheterna har i de enskilda rapporterna redovisats i en beskrivning av styrkor och svagheter. Utifrån dessa har ett antal utvecklingsområden identifierats. Dessa utvecklingsområden redovisas och presenteras för ledningsgruppen vid den muntliga uppföljningen av inspektionen. Styrkor, svagheter och utvecklingsområden redovisas därefter också i en för verksamheten enskild skriftlig rapport.

Varje verksamhet inom vuxenutbildningen har olika förutsättningar, med olika antal studerande, gruppammansättningar, kursutbud, studerandemiljö och kursnivåer. Verksamheternas egna förutsättningar redovisas inledningsvis i varje enskild inspektionsrapport. Utifrån förutsättningarna har sedan bedömningen om verksamheten genomförts i första hand i förhållande till målen för utbildningen och inte i förhållande till andra anordnare.

Denna årsrapport består av en lägesbeskrivning och sammanfattning av resultaten från de enskilda inspektionerna för år 2005/2006. En analys görs i löpande text samtidigt med en tillbakablick på de senaste tre åren. I varje avsnitt lyfts ett antal goda exempel fram i rapporten. De föreslagna utvecklingsområdena och de goda

exemplen redovisas i den löpande texten i kursiv stil. Förslagen till utvecklingsområden presenteras i en del fall som frågor i avsikten att dessa kan besvaras i en uppföljning av vad som gjorts utifrån denna rapport framöver. Dessa förslag till utvecklingsområden avser att förbättra måluppfyllelsen för vuxenutbildningen i Stockholms stad, oavsett huvudman och nivå.

Under läsåret har 10 anordnare blivit inspekterade av totalt 20. Alla inspektioner under läsåret är en andra inspektion av verksamheten (se bilaga 2.) Alla verksamheter utom Åsö sfi, Utbildningsborgen och Särvox har därmed blivit inspekterade två gånger under den senaste treårsperioden.

Under inspektion nummer två har en kartläggning av det flexibla utbudet gjorts och nya områden som samverkan mellan utbildningsnivåerna och ledarskap belyses i denna rapport under respektive rubrik.

All vuxenutbildning redovisas huvudsakligen som en enhet och därför särskiljs inte någon av utbildningsnivåerna, egen regi eller extern regi om det inte finns särskild anledning till det.

Sammanfattning

Rapporten beskriver vuxenutbildningen ur ett helhetsperspektiv oavsett skolform eller anordnare. Resultatet från inspektionerna av 10 verksamheter av stadens 20 ligger som underlag för denna rapport tillsammans med årsrapporterna för de tidigare två läsåren. I stort sett alla verksamheter har inspekterats två gånger under treårsperioden.

De inspekterade verksamheterna omfattar svenska för invandrare, grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. De bedrivs av såväl egna kommunala anordnare som externa privata anordnare. Inspektionerna visar att stadens invånare har en vuxenutbildning där det finns valfrihet att välja anordnare och där mångfalden visas genom ett stort utbud och en variation av kurser.

Rapporten har skrivits utifrån intervjuer och samtal med skolledningar, studerande och skolpersonal och från de resultat verksamheterna uppvisat. Dessa sammantagna resultat har analyserats i förhållande till de utvärderingskriterier som ställts upp för vuxenutbildningen, vilket även inkluderar de gemensamma läroplansmålen för alla utbildningsnivåer (bilaga 1). Resultaten har också analyserats i förhållande till de tidigare årsrapporterna under åren 2003-2005 där verksamheternas förmåga till förändring och utveckling sedan den tidigare inspektionen redovisas.

I den mån de olika skolformerna, sett ur helhetsperspektivet, skilt sig åt har detta lyfts fram i rapporten.

Statistiska värden har bland annat i betygssjämförelser jämförts med riksresultaten, för att visa på behov av en tydligare mål- och resultatanalys inom utbildningsförvaltningen och i de enskilda verksamheterna.

Ett antal utvecklingsområden har förslagits fortlöpande under respektive rubrik i rapporten samtidigt som ett antal goda exempel visas. Utvecklingsområdena sammanfaller i stort med de områden som presenterades i årsrapporten 2003/04 och 2004/05, men har problematiserats för att på så sätt ge utrymme för möjliga alternativa lösningar. Samtidigt skall det gå att mäta hur och om förslagen genomförts i exempelvis i en framtida uppföljning.

Målet att 80 procent av de studerande skall nå kunskapsmålen med godkända resultat som Stockholms stad ställt upp nås på den gymnasiala delen av vuxenutbildningen och i de högre kurserna på svenska för invandrare (sfi). På den grundläggande nivån är tendensen sjunkande. Avbrotten ligger på 20 procent vilket är lägre än i Göteborg och Malmö. För att fler studerande skall nå godkända resultat föreslås att en analys görs av resultaten för att därefter kunna vidta lämpliga åtgärder. Vidare frågas om lärarfortbildning i bland annat individualisering skulle kunna öka måluppfyllelsen förbättra resultaten. Informationsinsatser om möjligheterna till validering och särskild prövning bör utökas för att studietiden skall kunna förkortas. Goda exempel inom området kunskaper är att vissa anordnare av vuxenutbildning lägger ut resurstid som kan användas för individuell återkoppling och stöd i studierna. Inom sfi finns kurser med yrkesprofil som stimulerar språkutvecklingen och nätverksbygge med arbetslivet.

Generellt utmärks vuxenutbildningen av ett gott klimat som karaktäriseras som moget och engagerat. De normer och värden som växt fram i verksamheterna är i allmänhet kända även om de studerande inte alltid har reellt inflytande på desamma. Delaktighet och inflytande exempelvis i upprättande av policyplaner är ett utvecklingsområde att arbeta med i vuxenutbildningen. Goda exempel finns där enheter arbetar med runda bordskonferenser eller andra lösningar för att ge de studerande ett större inflytande över de normer och regler som skall gälla.

Under treårsperioden har möjligheten för de studerande att ta eget ansvar i studierna ökat. Verksamheterna har blivit tydligare på att presentera kursmål och betygskriterier framförallt på den gymnasiala nivån. Tester och repetitionsövningar finns som stöd för att tydliggöra eventuella kunskapsluckor och kan visa på vad den studerande kan hämta in själv. Trots detta är detta ett utvecklingsområde att med hjälp av de nationella styrdokumenterna öka de vuxnas ansvarstagande i studierna. Inom sfi-undervisningen förslås att informera om studiemetoderna för att de studerande skall förstå vikten av den egna insatsen för att nå målen.

För vuxna studerande är kopplingen till högre studier och eller arbete prioriterat. Stockholms stad har många yrkesutbildningar att erbjuda men en inventering av bristyrkesområden inom regionen skulle kunna visa på vilka utbildningsområden som skulle kunna utvecklas framöver.

Under treårsperioden har en tydligare fokusering på betygsresultat gjorts och även vuxenutbildningen skall göra nationella prov i de ämnen där detta finns. Det har medfört att det numera finns möjlighet att jämföra satta betyg med resultaten från de nationella proven, vilket säkerställer likvärdigheten i betygssättning. Ett utvecklingsområde inom bedömning och betygssättning är att diskutera resultaten samt göra kriterier och krav än tydligare i syfte att de studerande skall kunna välja angreppssätt i studierna.

Varje anordnare har någon form av lokal arbetsplan. Det varierar dock hur den ser ut. Mindre ofta utgår man från verksamhetens resultat för att med hjälp av dessa hitta lösningar på hur de skall kunna öka måluppfyllelsen i verksamheten.

Det är i dag möjligt att läsa på flera utbildningsnivåer samtidigt. Möjligheterna till detta har ökat under treårsperioden då många anordnare erbjuder både grundläggande och gymnasial utbildning. De två stora kommunala och en av de externa anordnarna erbjuder även sfi-undervisning samtidigt som det finns många kurser och kurspaket inom övrig vuxenutbildning. Samverkan mellan anordnarna förekommer mer övergripande på möten etcetera. Ett utvecklingsområde skulle kunna vara att stödja samverkan genom att delge varandra goda exempel som skulle användas av flera anordnare. Ett annat gemensamt område är att utveckla informationsinsatser om de krav som ställs på en individ som skall studera för att denne skall nå kursmålen och om skillnaden på de olika utbildningsnivåerna.

Rektors och lärarens ledarskap är ett ämne som inte diskuteras i någon större grad i verksamheterna. Vikten av att tydliggöra detta genom fortbildningsinsatser föreslås som ett framtida utvecklingsområde. Det finns goda exempel i några verksamheter

där lärarna är mentorer för en grupp studerande i avsikt att stödja dem i frågor de har om studiesituationen samt hjälpa dem att komma vidare.

Under de två senaste läsåren i samband med den andra inspektionen av verksamheten har en kartläggning gjorts av respektive verksamhets flexibla utbud. Utbudet har ökat, framförallt har fler anordnare startat upp distansutbildningar. I stort sett erbjuder alla verksamheter också individuella lösningar om någon studerande vill eller måste byta studieform. Det kan vara en kombination av distans och klassrumsbunden undervisning eller kvälls- och dagkurser.

Den stora utmaningen Stockholm stad står inför är att implementera den nya sfi-undervisningen och riktlinjerna för den grundläggande vuxenutbildningen samt öka infrastrukturen mellan utbildningsnivåerna för att minska studietiden och studieavbrotten.

Lägesbeskrivning med utvecklingsområden och en återblick på åren 2003-2006

Allmänt

Vuxenutbildningens uppgift är, enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna Lpf 94, att med de studerandes tidigare utbildning och livserfarenhet som utgångspunkt fördjupa och utveckla de studerandes kunskaper som grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för deltagande i samhällslivet.

Den kommunala vuxenutbildningen skall i första hand ge personer som har låg utbildning tillträde till kurserna. Många studerande kompletterar också sina tidigare gymnasiestudier för att komma in på högre utbildning. Ungefär 40 procent av dem i landet som börjar på universitet och högskola har kompletterat sina tidigare betyg och/eller läst in kurser på den kommunala vuxenutbildningen.

Under kalenderåret 2005 studerade i Stockholm 24.625 individer på grundläggande och gymnasial vuxenutbildning vilket är ungefär 9.800 heltidsstuderande. Ungefär 5.535 helårsstuderande fanns samtidigt på sfi 2005 enligt utbildningsförvaltningens statistik. I Särvux studerade ungefär 315 personer. Totalt antal årsstudieplatser i staden är ungefär 15.600. Enligt skolverket har antalet vuxenstuderande i landet ökat 2005 vilket är ett trendbrott i förhållande till de senaste tre åren som visat på en neråtgående tendens. Även i Stockholm visar antalet studerande på en liten ökning på ca 500 i förhållande till tidigare år.

Vuxenutbildningscentrum har till uppgift att vara den sammanhållande länken mellan studerande och anordnare. De båda centrens uppgift är att tillhandahålla studie- och yrkesvägledning, göra antagningen till kurserna, testa och validera studerande samt bearbeta den statistik som varje anordnare lämnar om antal studerande och avklarade betyg.

Det finns valfrihet för individen att välja bland stadens anordnare. Det går även att byta anordnare under studiernas gång under förutsättning att platser finns.

Kurserna som erbjuds inom kärnämnen och yrkesämnen, söks och läses som separata kurser inom komvux. Det har dock blivit allt vanligare att anordnaren erbjuder utbud av kurser inom olika områden som har satts samman till så kallade sammanhållna kurspaket. Det kan vara kurspaket som leder till möjlighet att söka arbete som exempelvis barnskötare, datatekniker eller ekonomiassistent.

Lägesbeskrivningen av vuxenutbildningen kommer att presenteras under de rubriker som är gemensamma för alla skolformer och de som prioriterats för vuxenutbildningen.

Rubrikerna är,

- Kunskaper
- Normer och värden
- De studerandes ansvar och inflytande
- Utbildningsval- arbete och samhällsliv
- Bedömning och betyg
- Samverkan mellan utbildningsnivåerna
- Ledarskap
- Kartläggning av verksamheternas flexibla kurser

KUNSKAPER

Alla studerande når inte de satta målen för vuxenutbildningen

Målet för Stockholms stad är att 80 procent av alla vuxenstuderande skall nå godkända betyg. På gymnasial vuxenutbildning och på den högsta kursen i sfi nås detta mål. Det är fortfarande en bit kvar till detta mål på grundläggande vuxenutbildning och de tidigare kurserna på sfi.

Det visar sig att antalet studerande som når målen idag är färre än de senaste två åren. På den grundläggande och gymnasiala vuxenutbildningen har andelen godkända betyg under 2005 minskat i jämförelse med 2003 och 2004 från ungefär 78 procent till ungefär 71.5 procent. Det är framförallt på den grundläggande nivån betygen sjunkit, från 81 procent 2003 till 68 procent 2005. På den gymnasiala nivån är motsvarande siffror 81 procent för 2003 och 75 procent för 2005¹

Antal godkända betyg på sfi har under 2005 ökat på de högre kurserna, men minskat på de lägre. På D-kurserna nås målen av 80 procent av de studerande. Totalt för alla kurser gavs ungefär 70 procent godkända betyg vilket är en ökning med 3 procent i jämförelse med år 2004.²

Drygt 20 procent, på gymnasial och grundläggande nivå, avbryter kursen helt. I en del fall byter man kurs och tar på så sätt betyg i en annan kurs. Det finns olika orsaker till avbrotten exempelvis att kursen är för svår, studietakten för hög eller att det svenska språket är för svårt. En del avbryter sina studier för att man får ett arbete.

¹ Kvalitetsredovisningen 2005 från Stockholms stads pedagogiska verksamheter

² Se fotnot 1

Avbrottsfrekvensen i Stockholm är mindre än i landets andra storstadskommuner som Göteborg (ca 23 %) och Malmö (ca 31 %) ³.

Det finns en variation i avbrottsfrekvensen och i betyg mellan anordnarna i staden enligt den statistik som finns att tillgå från utbildningsförvaltningen. Under de tre åren inspektionerna i denna rapport refererar till har de statistiska resultaten från vuxenutbildningen blivit mer omfattande och säkrare även om det fortfarande saknas en analys om orsaken till olikhet i kursresultaten inom exempelvis kärnämnen och yrkesämnen mellan verksamheterna. Nationella prov genomförs idag i alla verksamheter.

Utvecklingsområde:

Skulle en analys av vuxenutbildningens resultat tydliggöra och förklara skillnaden mellan resultaten i avbrott, betygsresultat samt tydliggöra eventuella skillnader mellan anordnare, yrkes- och kärnämnen ?

Det finns möjlighet att göra en så kallad särskild prövning i gymnasiekurser. Här läser individen in kursen på egen hand och prövar därefter sina kunskaper med målet att få ett godkänt betyg. Det kan göras hos en av stadens egna anordnare. Denna möjlighet har gjort att över 1000 kursprövningar per år genomförts i olika kurser. Antal prövningar ligger på ungefär samma nivå som tidigare år.

En del anordnare genomför validering, framförallt i omvårdnadskurserna. Generellt handlar det om att validera tidigare yrkeserfarenhet. Genom valideringen kan den arbetsplatsförlagda delen i utbildningen förkortas eller valideras bort. Det är inte lika vanligt att teoretiska kurser valideras så att betyg kan sättas direkt på kursen. Det förekommer dock att delar av kursen valideras.

Möjligheten till validering och särskild prövning är inte känd av alla studerande. Detta innebär att en del studerande kanske läser fler kurser eller moment mer än vad de egentligen skulle behöva göra för att få betyg eller kunna komma vidare i studierna.

Kursutbud och individens varierande behov av kunskap

För att tillgodose ett varierat behov av utbildning erbjuds det ett stort utbud av kurser och kurspaket i staden.

Staden har ett förhållandevis litet utbud av kurser inom hantverk, industri och byggområdet. Detta speglar till viss del den svårighet som det är att rekrytera studerande till dessa områden. Det finns däremot många kurser inom data, media och omvårdnad.

Många anordnare har så kallade kurspaket, med en tydlig förberedande yrkesinriktning. Kurspaketen ligger oftast på heltid, vilket för en vuxenstuderande är

³ Utbildningsförvaltningen i Stockholm

upp till 20 tim bunden undervisningstid i veckan. Därutöver förutsätts den studerande att studera på egen hand upp till 40 tim i veckan.

Även om utbudet och variationerna i kurserna är stort och möjlighet att hitta en kurs som passar vars och ens intresse och önskemål, finns det behov av en mer individualiserad undervisning. Spridningen i förkunskaper och tidigare erfarenheter hos de studerande är stor och kursgrupperna blir därför många gånger mycket ojämnt sammansatta. Fortfarande är detta ett område som påtalas vid inspektionerna och anges som ett återkommande utvecklingsområde i de enskilda rapporterna.

Utvecklingsområde:

Skulle riktad lärarfortbildning och insatser eller stöd mot en tydlig individualisering kunna möta den enskilde studerandes förkunskaper och varierande behov av kunskaper?

Intentionen i den senaste sfi-upphandlingen⁴ är att grupperna och studievägarna skall vara mer homogent sammansatta för att kunna möta de studerandes olika behov och därmed öka måluppfyllelsen i kurserna. Det tar dock tid att implementera nya former och det behövs mer tid till detta innan det går att visa på bättre resultat. Intervjuerna visar att de studerande har svårt att förstå att de måste arbeta självständigt och att de saknar den tidigare styrningen från läraren exempelvis vad som skall göras och hur det skall genomföras.

Det kontinuerliga intag som finns på den grundläggande nivån i vuxenutbildningen medför att studerande som kommit olika långt i studierna blandas i grupperna. Klassrumsundervisningen i dessa grupper kan ibland vara ett hinder för den studerandes inläring och utveckling, då läraren tvingas ta en alltför stor hänsyn till nya studerande på bekostnad av de studerande som redan gått en tid i gruppen. Det finns heller inte alltid strategier för att informera om studieteknik och vilka krav som ställs i kurserna. Detta är av särskild vikt för de studerande som är ovana vid studier eller inte känner till skolsystemet i landet.

Möjligheterna till att koppla grundläggande studier till sfi eller gymnasiala kurser varierar på grund av att alla anordnare inte har alla nivåer.

De försök som görs i staden hos de egna anordnarna att dela in de grundläggande kurserna i delkurser har haft varierad framgång. Utvärderingen av detta försök kommer att göras för att se vad problemen kan vara och för att kunna besluta om försöket skall fortsätta samt eventuellt utvidgas till en möjlighet för alla anordnare i staden.

Många studerande har avbrutit studierna av olika skäl. Det har också i vissa fall uppstått oklarheter kring studiemedel då reglerna är olika beroende på vilken nivå man studerar.

⁴ Upphandlingen trädde ikraft 1:a juli 2005.

Många studerande bland dem som väljer reguljär undervisning i klassrum väljer kurstider på förmiddagen och utbudet av kurser på eftermiddagen och på kvällstid blir därmed mindre. De studerande som av någon anledning inte kan studera på fast tid har idag många kurser i olika former att välja på. Den flexibla undervisningen har ökat under de tre senaste åren, exempelvis distans eller studier med olika studietakt är ett sätt att överbrygga försörjningsproblemen då många studerande arbetar idag samtidigt som de studerar.

Det blir allt vanligare att anordnarna inför fasta tider för stöd utanför ordinarie lektionstid i syfte att möta de studerandes varierande och individuella behov. Det genomförs i en mer öppen form, med olika namn som exempelvis mattestuga, öppen studiehall och läxhjälp. Dit kan den studerande söka sig när man inte har förstått, missat något eller vill fördjupa sig i något utöver det som tas upp under den ordinarie undervisningen. Denna form av studier har ökat under de senaste tre åren men enligt lärarintervjuerna är det de studerande som vill nå de högsta betygsstegen som använder denna möjlighet och inte alltid de studerande som vill nå godkända resultat. Inom sfi-undervisningen är den mer självständiga delen av studierna utökad i jämförelse med den tidigare mer traditionella undervisningen där läraren tog ett stort ansvar för den studerandes inläring. Tillsammans med att de nu tidigt skall utveckla förmågan till ett uppgiftsinriktat arbetssätt är tanken att individen skall ta ett tydligare ansvarstagande för studierna än vad som tidigare varit fallet.

De mer flexibla formerna av undervisning inom sfi fortsätter att utvecklas, och undervisningen får en mer varierad form. Det är vanligt att man blandar olika undervisningsformer för att underlätta inläringen, speciellt inom de kurser som har yrkesinriktning.

Det finns också anordnare på alla nivåer som har regelbunden utlagd resurstid i veckan för lärarna som kan användas på olika sätt för att stödja de studerande.

Det varierar dock mycket hur denna tid används, från ett erbjudande till en mer direkt uppmaning till den studerande att använda denna tid för att öka möjligheten att bli godkänd eller fördjupa någon del i kursen för att kunna nå ett högre betygssteg.

Alla vuxenstuderande oavsett studienivå har tidigare erfarenheter och kunskaper med sig. Vuxenstudierna är därför avsedda att kompletteras i en sådan omfattning att kunskaperna har samma kvalitet som ungdomarna har efter ungdomsutbildningen.⁵ De studerande behöver olika kunskaper, stöd och tid under sin kurstid. Behovet av att ytterligare tydliggöra detta synes ha ökat under treårsperioden.

⁵ Lpf 94, 1.3 Utbildning för vuxna, Mål enligt 1 kap. 9 § skollagen

Utvecklingsområde:

Skulle stöd till verksamheterna i arbetet med att analysera resultaten kunna öka verksamhetsutvecklingen och samverkan med de studerande för att hitta former för ytterligare individualisering.

Det livslånga lärandet

I livets olika faser har individen olika behov av kunskap för att exempelvis kunna studera vidare på en högre nivå, skaffa en högre kompetens inom sitt yrkesområde eller växla om till ett annat yrke.

Andelen yngre studerande som söker sig till komvux har ökat, antingen för att komplettera sina tidigare gymnasiestudier eller läsa ytterligare kurser för att komma in på högskolan. Enligt skolverkets nationella statistik var direktövergången från gymnasiet till komvux ungefär 15 procent 2004. Det är två procent fler än för 2003. Statistik från 2005 finns ännu inte att tillgå, men tendensen förmodas finnas kvar.

Det är studievana studerande som relativt snabbt når sina mål. En del anordnare erbjuder kurser som kan läsas på komprimerad tid vilket i allmänhet passar de som vill söka till högre utbildningar.

Det är också möjligt att läsa in kurser på egen hand och därefter göra särskilda prövningar. Antal särskilda prövningar i staden är relativt konstant under de tre år som omfattas av denna rapport.

Validering av kunskaper är möjligt hos många anordnare. Vanligtvis valideras yrkespraktik eller moment av kurserna. Validering kan också göras på valideringskansliet på Vuxenutbildningscentrum.

Spridningen på behov av kunskaper och olika egna syften med studierna är varierande. Intervjuerna visar också att det finns behov av studie- och yrkesvägledning för att kunna hitta rätt kurs vid rätt tidpunkt. Vanligtvis "hittar" man kursen på internet eller blir rekommenderad kurs av någon kamrat. De möjligheter som finns till vägledning på Vuxenutbildningscentrum är inte kända av alla, men de som anlitat denna är i allmänhet nöjda med den information de fått, vilket också bekräftas av Brukarundersökningen för 2005.⁶

Utvecklingsområde:

Skulle ytterligare insatser kunna övervägas för att göra de olika vägarna till studier mer kända i syfte att förkorta studietiden och göra det möjligt att hitta rätt kurs i rätt tid? Det skulle även omfatta informationsinsatser om de möjligheter som finns till validering och särskild prövning i staden.

I de mer sammanhållna kurspaketen och framförallt i de med tydlig yrkesinriktning, är målen tydligare och mer helhetsinriktade än på de mer teoretiska kurserna. De blir

⁶ Brukarundersökningen för kommunal vuxenutbildning hösten 2005, 37 procent har fått information om kurser på Vuxenutbildningscentrum, en ökning med 10 % i förhållande till 2004.

därmed många gånger lättare att förstå och nå för individen. Inom dessa kurser finns goda exempel på en undervisning i enlighet med läroplanens strävan, exempelvis att varje studerande skall kunna använda sina kunskaper som redskap för att formulera och lösa problem, reflektera och kritiskt granska samt få tillfälle till att värdera påståenden och förhållanden inom området. Här finns också större möjligheter till att ta egna initiativ och fördjupa kunskaperna efter egna förutsättningar och tidigare erfarenheter inom området som studierna avser.

Här finns en skillnad mellan kurser i egen och extern regi. Den externa regin har ofta mindre enheter och även delvis ett mer yrkesinriktat kursutbud, där lärarna har tydligare anknytning till arbetslivet än vad motsvarande lärare har som arbetar i egen regi. Detta gör att vägen till arbetslivet blir tydligare hos den externa anordnaren av yrkeskurser och yrkesinriktade paket.

Inom sfi skall enligt den nya upphandlingens riktlinjer arbetslivet få genomslag i undervisningen på ett tidigt stadium och med än större omfattning än under tidigare år.

En sfi-anordnare har utvecklat kurser med yrkesprofil som de studerande kan välja efter intresse och tidigare erfarenheter. I kurserna ingår fyra veckors yrkespraktik. Kursen är inte yrkesförberedande kurser, utan man läser svenska språket med inriktning utifrån den profil den studerande valt. Syftet är att det svenska språket skall utvecklas genom att den studerande blir mer motiverad och får ett större självförtroende när de läser om något de känner till samt är intresserade av. Yrkespraktiken ger också en inblick i och erfarenhet av det svenska arbetslivet.

En anordnare av sfi har även speciella utbildare i verksamheten, kallade mentorer, som specifikt undervisar en dag i veckan om yrken, branscher och arbetsliv och förbereder studiebesök och gästföreläsare av olika slag.

Den tydligare indelningen i studievägar och kurser som idag finns inom sfi ger möjlighet att pröva och utveckla en samverkan med såväl yrkesliv som med andra politikområden.

NORMER OCH VÄRDEN

Generellt utmärks vuxenutbildningen i staden av ett klimat som kan karaktäriseras som moget och engagerat. De studerande är i stort nöjda och känner sig sedda och bekräftade. Ordning och reda upplevs som en viktig faktor i skapandet av arbetsro. Möjligheten till att välja och byta anordnare förstärker också upplevelsen av att bli respekterad och kunna påverka sin situation på ett positivt sätt. Dessa yttre förutsättningar verifieras också av inspektionerna och i Brukarundersökningen 2005⁷.

Däremot besvaras i brukarundersökningen frågan om kränkande behandling och mobbing av få studerande och den är därmed svår att bedöma. De intervjuer som görs i samband med inspektionerna visar också att en del studerande känner sig kränkta av andra studerande eller av någon lärare.

Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera de studerande att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. I enlighet med de nationella målen skall verksamheterna sträva mot att vidareutveckla de studerandes förmåga till etiska ställningstaganden och individens känsla för samhörighet och solidaritet och ansvar även för människor utanför den närmaste gruppen. Inspektionerna visar inte på att verksamheterna medvetet och strategiskt arbetar mot dessa mål och riktlinjer.

Lärarna och de studerande ställer ibland upp regler för hur exempelvis mobiltelefoner, ytterkläder och sen ankomst skall behandlas för kursgruppen. Vissa verksamheter har även gemensamma regler som skall gälla för alla. I de intervjuer som görs vid inspektionerna framkommer det bland annat att lärarna tycker det är svårt att vara ”poliser” om någon regel inte efterlevs och de studerande blir irriterade men har förståelse för normal sen ankomst. Det är dock svårt att tillrättavisa de som alltid stör och är sena. Här upplever en del studerande att lärarna många gånger inte är tydliga med att påminna om vad som överenskommits tidigare i samförstånd.

Verksamheternas planer mot kränkande särbehandling och mobbing, om sådan finns, är oftast okänd av de studerande. Det är sällan denna plan beskriver hur verksamheten skall arbeta med förebyggande åtgärder mot kränkande särbehandling. Däremot finns ofta mer övergripande beskrivningar om förhållningssätt mot de studerande och personalen i den lokala arbets- eller verksamhetsplanen.

En del studerande har i intervjuerna sagt att de varit utsatta för kränkningar eller känt sig mobbade av andra studerande eller av lärare. Detta har i allmänhet bearbetats av skolledningen om de fått kännedom om detsamma. I ett par fall har den studerande bytt kurs, anordnare eller avbrutit studierna.

Olika insatser för att upprätta någon form av studeranderåd har gjorts under de senaste tre åren. Det kan vara i form av ”rundabordsdialoger”, inbjudan till studeranderåd med klassrepresentantskap där skolledningen är närvarande, eller

⁷ Brukarundersökning inom kommunal vuxenutbildning hösten 2005, Utrednings- och statistikkontoret i Stockholms stad

studeranderåd som leds av yrkesmentorer vid sfi-verksamheter. Det har stundtals upplevs som svårt i dessa försök att få en kontinuitet i representantskapet, då de studerande finns i verksamheten olika lång tid och vid olika tillfällen. Många vuxenstuderande prioriterar i första hand att använda studietiden till att uppnå kunskapsmålen i kurserna och anser att tiden inte räcker till för uppgifter utanför det direkta skolarbetet.

De flesta anordnare av sfi har någon form av klassråd/studeranderåd där de studerande får arbeta med frågor om normer och värden med utgångspunkt i det demokratiska värdesystemet.

De försök som gjorts visar att går att få till stånd studeranderåd, men det är viktigt att tid ges och att alla, även den undervisande läraren ibland måste ge de studerande tid och stöd för att göra det möjligt för dem att vilja delta i råden och att ge dem tillräcklig tid för att återföra beslut och frågor till de övriga kursdeltagarna. Det är också viktigt att den studerande ser ”nyttan med” att delta i studeranderåd, exempelvis att de får besked om vad som kan göras eller inte göras utifrån de frågor som ställs.

Under treårsperioden har flera anordnare gjort försök med att upprätta någon form av aktiva studeranderåd.

Utvecklingsområde:

Skulle stöd till verksamheterna kunna prövas i syfte att identifiera vilka områden eller vilka frågor som de studerande skall och bör ha inflytande i och vidare finna former för att alla skall bli delaktiga bland ledning, personal och studerande?

Elevhälsovård som kurator och studie- och yrkesvägledare, dit den studerande kan vända sig, förekommer i mycket begränsad omfattning och då i första hand hos utbildningsanordnarna i egen regi.

Det finns studie- och yrkesvägledare hos Vuxenutbildningscentrum och i stadsdelarna, dit också fler och fler presumtiva studerande vänder sig, men de räcker enligt vad många studerande säger vid intervjuerna inte till för alla. De ger också i allmänhet bara råd i frågor om studier och studiemedel, vilket är deras uppgift.

Klagomål på något som rör studierna når i första hand skolledningen i verksamheten och i andra hand skolledningen vid Vuxenutbildningscentrum eller någon på utbildningsförvaltningen.

ANSVAR OCH INFLYTANDE

Det personliga ansvaret för studierna

Skolans strävan efter att de studerande skall ta ansvar och utöva inflytande över sina studier och arbetsmiljö är en utmaning för vuxenutbildningen där tidsramarna för kurserna är snäva och där de studerande i allmänhet har dåligt med tid till förfogande utanför den ordinarie lektionstiden. Så länge de studerande når sina egna mål så är inte heller motivationen stor att engagera sig mera i skolarbetet än vad som krävs för att nå kursmålen.

Inflytande på arbetsmiljön och verksamheten i stort görs idag framförallt i de ansatser till olika former studeranderåd hos en del anordnare som beskrivits under rubriken normer och värden.

Det personliga inflytandet över studierna förutsätter att man som studerande vet vilka ramar som gäller och hur anordnaren stödjer varje studerande så att kursmålen nås. En av förutsättningarna är att de dokument som ligger till grund för skolans arbete går att förstå så att individerna som går på utbildningen kan ta dem till sig.

Skolverkets kursmål och betygskriterier delas i de allra flesta fall ut vid kursstarten. Skolverket lämnar utrymme för varje lärare att tolka och sätta lokal prägel på kursen. Det görs i allmänhet genom en övergripande arbetsplanering i kurserna samt övergripande diskussioner runt mål och betygskriterier. I stort sett alla lärare på den gymnasiala vuxenutbildningen har tydliga arbetsplaneringar för kurserna.

Här visar inspektionerna att verksamheterna överlag har blivit tydligare på att presentera de nationella målen och betygskriterierna. Det är få studerande på den gymnasiala nivån som inte känner till desamma.

Det är det underlag varje studerande har att planera efter för att kunna ta ansvar i förhållande till sin egen studiesituation. Det saknas dock oftast en uppföljning och diskussion under kursens gång som skulle kunna förtydliga hur man lokalt arbetar och vilka krav som är viktiga för att de studerande skall kunna förstå och kunna välja exempelvis vilken betygsnivå de skall sträva mot.

Kursplanerna, de lokala eller nationella används mer sällan till avstämningar under kursens gång, varken i kursgrupperna eller mer enskilt i samtal med den studerande.

I de kurser som går på distans eller har annat flexibelt upplägg, är planeringen gjord för att passa varje enskild studerande. Här är det också vanligare att hela eller delar av det individuella upplägget görs i samverkan med den studerande. I dessa kurser måste den studerande alltid ta ett stort eget ansvar för kursens genomförande samt också ha ett stort mått av självdisciplin. Avbrotten på dessa kurser är också betydligt fler än i det motsvarande mer traditionella formen.

För att stödja de studerande som studerar i denna form har exempelvis veckovisa tester och kontroller ökat hos många anordnare under de tre åren. Det är ett sätt att visa vad den studerande står och vad denne behöver repetera eller läsa in för att nå målet.

På sfi och i den grundläggande delen av vuxenutbildningen är kursmål och betygskriterierna mer otydliga för de studerande, vilket delvis kan förklaras med att de nationella målen är mer övergripande för dessa nivåer. De presenteras eller konkretiseras inte heller alltid i en dialog med de studerande vilket får till följd att det är svårare för den studerande att se helheten och därmed få möjlighet att påverka kursen utifrån de egna målen. Däremot är det vanligt med veckoplanering av vad som dagligen prioriteras av läraren och som i allmänhet återkommer varje vecka.

Utvecklingsområde:

Skulle ett stöd till verksamheterna i arbetet diskutera och planera kursinnehåll och metoder utifrån de nya nationella styrdokumentet och riktlinjerna för sfi och den grundläggande vuxenutbildningen kunna utveckla det egna ansvarstagandet hos den studerande?

Inflytande och medverkan

Inom komvux förekommer det i liten utsträckning att de studerande är med och planerar och lägger upp undervisningen tillsammans med lärarna. Tidsramarna tillåter i allmänhet inte detta. De flesta studerande förväntar sig att planeringen skall vara klar när de börjar sina studier. De komprimerade kurser som är en realitet på komvux, förutsätter att det finns en planering från den första studiedagen, vilket det i stort sätt finns för de gymnasiala kurserna.

På den gymnasiala nivån har de studerande i många fall inflytande på form av prov, val av projektnriktning och mer praktiskt detaljer i det dagliga arbetet. Detta är särskilt förekommande inom de sammanhållna kurspaketen.

Utvärdering av undervisningen förekommer i stort sett i alla verksamheter, på kursnivå och övergripande på terminsnivå. Mindre ofta används utvärderingar som ett medel att ge studerande inflytande och möjlighet att medverka i planeringen. Resultat av utvärderingarna på kursnivå stannar nästan alltid hos läraren och följs i varierande grad upp på studerande- eller ledningsnivå i en dialog som kan leda till utveckling. Kurs- och verksamhetsutveckling där de studerandes åsikter och synpunkter tillvaratas kommer därmed i olika grad att påverka exempelvis verksamhetens lokala arbetsplan.

På sfi har från och med 1 juni 2005 ganska stora förändringar skett i och med den nya upphandlingen. Enligt de nya riktlinjerna så skall den studerande redan på ett tidigt stadium i utbildningen, oavsett kurs och studieväg, ta ett stort eget ansvar även om viss handledningshjälp skall finnas. Handledningen genomförs av olika lärare där grupperna i allmänhet är större och har en annan sammansättning av studerande än de ordinarie. Det är också meningen att alla kurser skall vara uppgiftsinriktade och de studerande så tidigt som möjligt i utbildningen skall få kontakt med arbetslivet genom exempelvis praktik inom olika områden.

Inspektionerna det senaste läsåret visar att de nya riktlinjerna inte är helt lätta att implementera i verksamheten. De studerande framförallt på de lägre kurserna har svårt att arbeta helt självständigt med följd att tiden inte används till att studera eller lösa uppgifter. Verksamheterna som inspekterats under året har bland annat försökt lösa detta genom att dela ut uppgifter till de studerande under den lärarledda lektionen för att på så vis förbereda dem på för att det finns en uppgift att genomföra under den mer "självständiga tiden".

Intervjuerna under inspektionerna visar att de studerande inte förstår varför man måste arbeta självständigt, de anser att det är läraren som är viktig och att bara denne kan lära ut det som behövs. Däremot upplevs det som positivt att de kan få träffa fler personer/lärare under den handledda självständiga delen av undervisningen.

Det framkommer under intervjuerna att det inte alltid är tydligt för den studerande att samtalet med läraren är ett utvecklingssamtal med syfte att visa på var den studerande befinner sig i förhållande till kursplanen. Vidare är det inte alltid tydligt att den studerande uppfattar hur komplettering och kunskapsutveckling skall gå till inom den ram som denne har till sitt förfogande. Det kan innebära att många studerande inte är medvetna om att deras medverkan och påverkan är viktig för att målen i utbildningen skall nås, vilket kan innebära att en del studerande inte arbetar aktivt för att komma vidare.

Den individuella studieplanen är en utgångspunkt vid återkopplingen med sfi-studeranden.

Det finns anordnare som har tid avsatt varje dag för att skall kunna ge individuell återkoppling på studieutvecklingen.

Utvecklingsområde:

Stöd för att utveckla strategier för hur information om och motivering till den nya studieformen inom sfi bör initieras, i syfte att de studerande skall förstå vikten av att den egna insatsen är en förutsättning för goda resultat i utbildningen.

Lärmiljöernas påverkan på inflytande och ansvar

Arbetsmiljön och arbetsformerna inom vuxenutbildningen är i allmänhet av det mer traditionella slaget med klassrum och grupprum.

Fler anordnare har skapat former för undervisning i en öppen och lättillgänglig miljö, exempelvis i studiehallar och i studios, med avsikt att stödja en mer individualiserad form av inläring. Det är också vanligt förekommande att IT är ett redskap i arbetet och att det kompletterar den mer vanliga klassrumsundervisningen. De flesta anordnare har dock inte tillräckligt stora eller många lokaler som behövs för att övergå till en undervisning med annan struktur än den klassrumsbundna.

Det finns dock ett fåtal undervisningsmiljöer, vanligtvis inom IT-området, som mer liknar en vanlig arbetsmiljö.

Distans- och flexibla kurser ger möjlighet till studier på de tider som den studerande i stort själv väljer. Dessa former har också gjort det möjligt att erbjuda andra alternativ om man som studerande av någon anledning måste avbryta en klassrumsbunden kurs.

Komplettering av tidigare erfarenheter och kunskaper

Det finns goda möjligheter för personer att pröva sina tidigare vunna kunskaper i hela eller delar av kurs genom särskild prövning och validering. Det kan göra att man snabbare kan komma vidare i utbildningssystemet. Validering kan göras hos vissa utbildningsanordnare inom framförallt yrkesämnena och på Vuxenutbildningscentrums valideringsenhet.

Det förekommer även att anordnare har diagnostiska tester på både grundläggande och gymnasial nivå, för att kunna rekommendera de studerande rätt nivå. Rekommendationerna följs dock inte alltid utan den studerande väljer för svår kurs eller för många kurser med följd att han/hon inte klarar kursen utan gör ett avbrott i studierna.

Validering under pågående kurs, exempelvis av praktiska kunskaper man

skaffat sig under arbete, är vanligt speciellt på omvårdnadsprogrammet. Den studerande kan då klara kursen utan att göra praktik.

Särskild prövning i avsikt att tentera av en hel kurs för att få betyg, kan göras hos en av stadens i egen regi drivna komvux. De utför även särskilda prövningar på uppdrag från flera andra kommuner i landet.

Studerande i sfi genomgår också en form av validering vid testningen som görs på SFI-centrum inför sfi-studierna. Valideringen ligger till grund för tilldelade timmar och den kursnivå som man börjar sina studier på.

UTBILDNINGSVAL- ARBETE och SAMHÄLLSLIV

Vuxenutbildningens särskilda uppgift enligt läroplanen är, att med utgångspunkt i de studerandes tidigare utbildning och livserfarenhet, fördjupa och utveckla kunskaper som kan ge en grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt deltagande i arbetslivet.

Koppling till arbetsmarknad och högre utbildning

För de studerande som snabbt vill komma ut i arbetslivet erbjuds så kallade sammanhållna kurspaket med stark yrkes- eller branschriktning, exempelvis inom data, media och omvårdnad. Utbildningspaketen ger den studerande en möjlighet till ett större helhetstänkande och fördjupning i karaktärskurserna då kurserna i paketet i

regel är valda för att ge en efterfrågad kompetens. Lärarna som undervisar har i regel kontakter med branscherna genom konsultverksamhet och att de undervisar på företagskurser. Flertalet av de externa anordnarna har under de senaste tre åren ett utökat utbud av erbjudande av sammanhållna kurspaket.

Mer sällan förekommer det att anordnarna förlägger undervisning i direkt anknytning till arbetslivet eller att arbetslivet medverkar aktivt i verksamheterna. Undantaget är de verksamheter som har en tydlig yrkesinriktning t.ex. vård och omsorg. De har i vissa av kurserna arbetsplatsförlagd utbildning, APU.

Vissa anordnare har även kvalificerade yrkesutbildningar. I dessa utbildningar är det mera vanligt att lärare och konsulter från arbetslivet, även är lärare på komvux. Studerande från gymnasiala kurser kan också rekryteras till dessa eftergymnasiala utbildningar redan under komvuxtiden. Utöver detta förekommer det att man i kurser genomför projekt som har direkt anknytning till yrkeslivet eller är beställda av arbetsgivare. Detta ger de studerande en god möjlighet till fördjupning och breddning av kunskaperna och ett tydligt mål samt återkoppling i studierna.

Universitet och högskolor är representerade på informationsdagar i syfte att rekrytera studerande till det egna universitetet/högskolan.

Arbets- och språkpraktik

Målet för sfi-studierna är att individen både skall utveckla sitt svenska språk och lära känna svenska samhället och dess värderingar. Språkpraktik eller arbetspraktik utanför den ordinarie undervisningen är ett sätt att uppfylla detta mål. Praktiken görs oftast utanför den ordinarie undervisningen. Det är vanligt att det finns platser inom barn- och äldreomsorg och inom restaurangbranschen.

Kurser i svenska med yrkesprofil som erbjuds hos en anordnare, kan öka individens möjlighet till att ta ansvar utifrån egna intressen och eller förkunskaper inom yrkesområdet. Det finns också studerande erbjudits arbete efter praktiken genom nätverket av de nya kontakter de skaffat sig.

Det projekt som initierades under 2003/04 i samarbete mellan sfi och yrkesutbildningen på livsmedelsprogrammet inriktning charkuteri har fortsatt delvis med hjälp av medel från Kompetensfonden.

Utvecklingsområde:

Kan en inventering av bristyrkesområden inom staden och regionen initieras för att visa på vilka yrken det bör satsas på i den fortsatta utvecklingen av vuxenutbildningen?

BEDÖMNING OCH BETYG

Betyget är som läroplanen anger, ett uttryck i vad mån den studerande har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras i betygskriterierna. Nationella prov (NP) är från och med 2003 en obligatorisk del även för vuxenutbildningen i staden. Då staden har fem olika studieperioder stämmer inte alltid tidpunkten för när ordinarie NP görs. Ibland kan den studerande redan ha fått sitt kursbetyg och ibland kan ett tidigare prov komma att användas som tillhandahålls av Vuxenutbildningscentrum.

Likvärdighet i bedömning och betygssättning

Den statistik som finns att tillgå från utbildningsförvaltningen visar en god överensstämmelse mellan resultaten på nationella prov som genomförts och de satta betygen i kärnämnen som matematik, engelska och svenska. Resultaten från de nationella proven säkerställer likvärdigheten i bedömning och betygssättning i vuxenutbildningen.

Kursplanerna och betygskriterierna är för det mesta kända av de studerande inom den gymnasiala vuxenutbildningen. Verksamheterna är idag också tydligare på denna punkt. Skolverkets mål och betygskriterier finns för det mesta att tillgå på anordnarens hemsida där information om kurserna i allmänhet läggs ut. De nationella målen och betygskriterierna delas i allmänhet ut vid kursstarten på den gymnasiala nivån. I en del fall är de konkretiserade och lokalt anpassade. Trots detta är de flesta studerande inte på det klara med hur målen skall nås eller hur de skall förhålla sig till betygskriterierna.

På sfi och på den grundläggande nivån är mål och betygskriterier mindre kända av de studerande. I allmänhet är dessa studerande mer fokuserade på att få godkänt för att kunna komma vidare i sina studier.

Inspektionerna visar på att det mellan lärare, lärargrupper och verksamheter, inte finns någon klart uttalad strategi för hur man gemensamt skall förhålla sig till de nationella kursplanerna och betygskriterierna. Det lämnas i allmänhet till varje enskild lärares erfarenhet att vara ansvarig för detta i sin egen kurs.

Utvecklingsområde:

Hur skall ett stöd kunna utvecklas som visar de studerande hur de skall förhålla sig till kursmål och kriterier och till vuxenutbildningens övriga nationella styrdokument exempelvis läroplansmålen? Detta saknas ofta i de gemensamma diskussionerna och strategierna i kursernas genomförande.

Många faktorer har betydelse för likvärdigheten i betygssättning på vuxenutbildningen. Ur de studerandes rättssynpunkt är det av stor vikt att bedömningen görs efter de kunskaper varje studerande uppnår och de mål som satts. Vidare är det av vikt att tydligheten i kriterierna möjliggör att individen kan redovisa

alla tidigare förvärvade kunskaper och erfarenheter som har betydelse för det betyg som sätts i kursen.

Utvecklingssamtal

Verksamheterna skall enligt läroplanen sträva mot att varje studerande kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven i kursplanerna. Förutsättningarna för att detta läroplansmål skall nås, är att den studerande i ett tidigt skede i kursen får veta vilka grunderna är för betygssättningen. I ungdomsskolan har den studerande enligt förordningen, rätt till ett övergripande utvecklingssamtal med klassföreståndaren eller liknande en gång per termin. För vuxenutbildningen finns detta inte på liknande sätt med i förordningen, men finns enligt ovan övergripande i Lpf 94.

Kurserna kan vara många och korta, vilket komplicerar möjligheterna till en mer övergripande dialog om individens utveckling. Samtal av typen regelrätta utvecklingssamtal med den studerande görs av den anledningen inte alltid i kurserna. Ansvaret för den mer direkta återkopplingen på kursen, ligger oftast på den lärare som ansvarar för denna. Det finns lärare som har för vana att göra det, eller gör det om den studerande så begär. Inom de sammanhållna yrkesutbildningarna finns det tillfällen där samtal av denna typ blir en naturlig del i inlärningsprocessen, exempelvis vid muntlig bedömning av praktiska utförda moment.

En fortlöpande dialog eventuellt åtföljt av ett uppföljande individuellt samtal om vad som behöver utvecklas ges också av en del lärare i direkt anslutning till undervisningen eller i samband med återlämning av inlämningsuppgifter. Det finns dock verksamheter och/eller lärare som inte har detta som rutin.

Betygssamtal, med motivering av det redan satta betyget, är dock mer allmänt förekommande. Detta ger i allmänhet inte den studerande utrymme för utveckling inom den redan avslutade kursen, men kan ge individen viss beredskap inför nästa kurs.

Inom sfi- verksamheten samordnas tester och prov av SFI-centrum. Detta gör att det sannolikt finns förutsättningar för en större likvärdighet i bedömningen mellan verksamheterna i staden.

Mål- och resultatstyrning

I alla verksamheter finns det alltid slutresultat, exempelvis de rent statistiska uppföljningsuppgifterna om de studerande, som skulle kunna användas för att utveckla verksamheterna. Det varierar dock hur dessa resultat används av anordnarna som underlag för diskussioner ute verksamheterna och som medel i den egna mål- och resultatstyrningen.

Utbildningsförvaltningen har haft ett antal seminarier och sammankomster under 2005/06 med skolledarna och andra för att analysera resultaten som uppnåtts i stadens verksamheter. Varje enskild verksamhet har under året även fått återkoppling på de resultat man redovisat genom databasen Hanna.

Lokala arbetsplaner med skiftande kvalitet

Styrdokument som läroplan, kursplaner, skolplan och lokal arbetsplan utgör grunden för verksamhetens arbete och utveckling.

Rektor ansvarar för att den lokala arbetsplanen finns och att resultaten i verksamheten inte bara följs upp utan att de också används för att främja utvecklingen. Den skall vara det dokument som anger verksamhetens inriktning och önskade utveckling i ett mer kortsiktigt och nära perspektiv, vanligtvis ett år. Den lokala arbetsplanen skall vara en lokal tolkning av de nationella styrdokumenterna och kommunal skolplan, i förhållande till de förutsättningar den enskilda verksamhetens har, samt vara väl förankrad hos personalen. Den skall revideras och utvärderas kontinuerligt.

Verksamheternas arbetsplaner har en varierande kvalitet och är inte alltid heller kända av personal och studerande. Ibland innehåller arbetsplanen enbart en beskrivning över verksamheten som sällan följs av hur och vad som skall göras för att öka måluppfyllelsen i densamma.

SAMVERKAN MELLAN SKOLNIVÅERNA

Det livslånga lärandet

Den förnyelse och utveckling som Kunskapslyftet har gett vuxenutbildningen uttrycks idag i termer som det livslånga och livsvida lärandet. Vuxna skall ges ett individuellt stöd för att kunna utvidga och utveckla sin kompetens efter behov. Kommunerna har genom decentraliseringen av utbildningen fått en allt viktigare roll som både utbildningsanordnare och samordnare med uppgift att stärka det livslånga lärandet.

Vikten av samsyn mellan politikområdena och samarbete mellan olika intressenter som skall anpassas efter de lokala och regionala förutsättningarna betonas i olika nationella styrdokument.

Det kan dock konstateras att samarbete överlag mellan statliga, kommunala myndigheter och förvaltningar inte är lätt. Det kan vara att verksamheterna har olika specifika mål att uppfylla i sina verksamheter. De gemensamma nationella målen beaktas inte tillräckligt i arbetet med att vägleda, utbilda och stödja den vuxne i dennes kort- eller långsiktiga mål att få ett arbete. Individen kan skickas mellan exempelvis arbetsförmedlingen, socialtjänsten och vuxenutbildningen utan planering och samverkan med individen och dennes önskemål och möjligheter. Detta gör att individens sökande efter möjlig kompetensutveckling kan ta längre tid, än om samverkan fungerade optimalt.

Det är lättare att få samverkansarbetet med arbetslivet att fungera. Genom upphandlingen av en del av vuxenutbildningen har staden bland annat anordnare med ett kursutbud som ligger nära arbetslivet. Flera av anordnarna har också uppdragsutbildningar både för staden och för privata företag, vilket vidgar möjligheterna för vuxenstuderande att ta del av en fördjupad kunskapsutveckling inom området.

I och med att den studerande kan välja utbildningsanordnare uppstår ett konkurrensförhållande om studerande mellan anordnarna, då kursutbudet till vissa delar är större än efterfrågan. Utöver Vuxenutbildningscentrums kurskatalog har alla anordnare en egen kurskatalog som på olika sätt presenterar det specifika kursutbudet. Många anordnare erbjuder också ett individuellt flexibelt upplägg utifrån det egna kursutbudet.

De externa anordnarna har i allmänhet en större samverkan med arbetslivet än mellan varandra. Det senare är förståeligt av mer affärsmässiga konkurrensskäl. Det bör dock även här kunna identifieras områden där samordning kan bli en vinst både för företaget och för kunden, den studerande.

Ett exempel på ovan är pågående projekt i samverkan mellan sfi och ett hantverksgymnasium hos två av stadens egna anordnare. Det finns även viss samverkan mellan externa anordnare i kurser och delkurser inom vård- och omsorgsområdet.

Utvecklingsområde:

Skulle initiering och stöd till samverkan mellan anordnarna kunna sprida erfarenheter och resultat så att dessa kan tillvaratas i flera verksamheter och därmed öka individens möjligheter i det livsvida och livslånga lärandet?

Från och med 2005 finns det en ny grundläggande kursplan för vuxenstudier. De tidigare programmålen för grundläggande vuxenutbildning har tagits bort och ersatts av gemensamma utgångspunkter och att förhållningssättet i utbildningen skall ha ett tydligt vuxenperspektiv. Gemensamt är att de studerande skall kunna få kunskaper om olika inlärningsstilar och insikt i, samt förståelse för, sitt eget sätt att lära. Reflektion och medvetenhet är centralt för processen där den studerande skall kunna välja det bästa och effektivaste sättet att nå sina studiemål. Ledord i den nya kursplanen är individuella behov, flexibilitet och det livslånga lärandet.⁸

Kurserna knyter strukturmässigt an till gymnasieskolan där man talar om kärnämne och de vuxnas behov av att kunskaper och färdigheter skall kunna användas både i samhälls- och arbetsliv. Vidare har ämnet svenska och svenska som andraspråk samma mål, där även kursplanerna i sfi beaktats. Det är dessutom möjligt att läsa delar av kurser och få betyg i dessa.

Utbildningsförvaltningen har beslutat att vissa delar i sfi bör vara avklarade för att man skall vara behörig att studera på grund- eller gymnasial nivå samtidigt. Hos en del anordnare går det idag att läsa både på sfi och på grundläggande vuxenutbildning samtidigt. Hos andra kan man kombinera studierna på grundläggande nivå med yrkesämnen på gymnasial nivå, vanligtvis inom vård- eller barn och fritidsområdet. Det är också möjligt att läsa hos flera anordnare och på olika nivåer samtidigt. Kurserna ligger dock inte alltid tidsmässigt så att detta går att genomföra i praktiken. Många av kurserna inom sfi och grundläggande nivå ligger på förmiddagstid.

Under de senaste åren har flera anordnare bland annat erbjudit kurser i engelska och matematik på den grundläggande nivån och gymnasiala kurser i matematik, engelska och samhällskunskap samt yrkeskurser inom vårdområdet. Det är då möjligt att kunna läsa på flera nivåer samtidigt hos samma anordnare.

Utvecklingsområde:

Skulle informationsinsatser ute i verksamheterna om vilka krav som ställs inom de olika nivåerna kunna stärka de studerandes möjlighet att lyckas i studierna, speciellt på sfi och på den grundläggande vuxenutbildningen

De studerande som läst på en grundläggande nivå samtidigt med yrkesämnen på gymnasial nivå avbryter inte lika ofta sina studier. Det gäller speciellt de som läser en kombination av kurser i ett sammanhållet kurspaket inriktade mot exempelvis omvårdnad eller barn- och fritid. Dessa studerande finner studierna på olika nivåer mer meningsfulla. Här kan också lärarna knyta an till ett arbetsliv på ett mer naturligt

⁸ Ur skolverkets kommentarer om den grundläggande vuxenutbildningen från 2005-07-01

sätt. Lärarna inom ”utbildningspaketet” arbetar i allmänhet mer arbetslagsinriktat. Hos de anordnare som har kurser både på grundläggande och på gymnasial nivå finns även möjlighet att på ett flexibelt vis se till det individuella behovet av kunskaper hos den studerande. Det kan vara lättare att byta nivå inom samma verksamhet då lärarna där i allmänhet känner till, eller arbetar på olika nivåer inom samma ämne.

LEDARSKAP

Rector

Rector har det pedagogiska ledarskapet och det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen enligt läroplanen.

Det bör särskilt noteras att i vuxenutbildningen har rector ett särskilt ansvar för att utbildning svarar mot och är utformad efter den studerandes individuella behov och önskemål. Hur detta skall förverkligas i det dagliga arbetet borde vara en synlig del i den lokala arbetsplanen.

I många av de enskilda inspektionsrapporterna har påvisats att tolkningen av målen och riktlinjerna i de nationella styrdokumenterna inte i tillräckligt hög grad blivit konkretiserade i de lokala dokumenterna som arbetsplaner, kursplaner och i olika policydokument. Det professionella samtalet får inte det utrymme som behövs för att i tillräckligt hög grad kunna driva utvecklingen framåt.

Utvecklingsområde:

Skulle mer tid och utrymme avsättas i verksamheterna för att personalen tillsammans skall kunna tolka, anpassa och överföra riktlinjerna i de nationella styrdokumenterna till kurserna?

Lärare

Under inspektion nummer två har i första hand lärarens möjlighet till att utöva ett ledarskap i undervisningen av vuxenstuderande utvärderats. Lärarens ledarskap handlar om att leda och hantera grupper och grupprocesser samt att utöva ett handledarskap med utgångspunkt i nationella styrdokument och den studerandes individuella mål.

Vuxenutbildningen är en komplex verksamhet, med studerande som under en komprimerad tid skall läsa in en eller flera kurser samtidigt. Det förutsätts att den studerande skall läsa in stora delar av kursen på egen hand, utanför lektionstid. Ökningen av den flexibla formen av undervisning som finns i de flesta verksamheterna, gör att undervisningen går från en mer traditionell föreläsningsform till att på olika sätt stödja den studerande genom E-post, telefon eller skriftligt. Det är också vanligt att det finns olika former av stöd, exempelvis i ”stugor” av olika slag där den studerande kan välja att arbeta mer individuellt och självständigt med

tillgång till lärare vid behov. Detta stämmer med intentionerna i propositionen om vuxnas lärande som säger att,

fokus behöver förskjutas från undervisning i skollika former till ett mer flexibelt stöd för individens lärande. Kunskap förmedlad med modern teknik behöver dock nästan alltid kompletteras med individuell handledning. Ju mer begränsade den enskildes erfarenheter av självständiga studier är, desto viktigare är den personliga handledningen.⁹

Utifrån detta har under den andra inspektionsomgången utvärderats hur lärarnas handledning/ledarskap gentemot de studerande fungerar och om ledarskapet diskuteras i verksamheten. Lärarens möjlighet att utöva ledarskap med målet att stimulera och underlätta den studerandes studiegång varierar mellan nivåerna och verksamheterna.

Inom sfi och på den grundläggande vuxenutbildningen är det vanligare än på den gymnasiala nivån, att den studerande har en klasslärare/mentor av något slag. Regelbunden tid finns ibland avsatt för mentorssamtal. På denna nivå arbetar man också generellt sätt mer i lärarlag, med möjlighet att diskutera ledarskapet för både den individuella studerande samt för hela gruppen.

På den gymnasiala nivån varierar möjlighet och tidsutrymme för läraren att mer aktivt utöva ett ledarskap i syfte att stärka den studerande. Många lärare lämnar ut sin E-postadress så att den studerande kan nå läraren även utanför undervisningstid. De flesta lärare möter även studerande på raster eller annan tid för att hjälpa denne när problem eller frågor uppstår. Det finns studerande, enligt lärarintervjuerna, som inte använder sig av denna möjlighet till att få individuell ledning, beroende på exempelvis att man inte är medveten om att man behöver detta eller att man har sina egna mål lågt satta.

Mentorskap erbjuds de studerande i en av verksamheterna även på den gymnasiala nivån. Mentorn kan vara en annan lärare än den man träffar i kurserna. Syftet är att mentorn skall kunna leda den studerande vidare och att man tillsammans reder ut eventuella oklarheter som kan finnas i exempelvis struktur och upplägg i kurserna.

Kurser inom de yrkesförberedande programmen och i de sammanhållna kurspaketen har i allmänhet en tydligare fokusering på ledarskapets betydelse för inläringen. Kurserna har oftast laborativa inslag, där resultaten blir synliga tidigt i kursen. Utifrån dessa är en dialog då möjlig och nödvändig för att stödja och handleda den studerande.

I de externa verksamheterna och på sfi, är det vanligare att lärarna finns i verksamheterna under hela dagarna. Visserligen har dessa lärare i allmänhet mer undervisning och ibland även administrativa uppgifter, men möjligheten att nå dessa lärare är större än i de verksamheter där lärarens uppgifter utöver undervisningen kan utföras utanför verksamheten.

⁹ Prop. 2000/01:72. Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen.

De studerande som går distanskurserna blir genom undervisningens struktur på ett naturligt sett ledd genom kursen, men även här finns variationer i lärarens möjlighet till, och förmåga i, att kunna stödja den studerandes utveckling genom kursen. Det finns här lärare som även på distans arbetar med att stärka den studerande i grupp- och projektarbeten som kan fördjupa och utveckla inläringen. Detta är mest förekommande på sammanhållna utbildningar inom data och omvårdnad.

Diskussioner runt möjligheter och hinder i ledarskapets betydelse för inläringen, är inte prioriterat i vuxenutbildningen idag. Många av de lärare som finns i vuxenutbildningen har lång erfarenhet och har i allmänhet en egen struktur på planeringen som fungerar i den dagliga undervisningen.

Utvecklingsområde:

Skulle stöd exempelvis i form av fortbildning i ledarskap kunna initiera och skapa en större transparens och tydlighet i dessa frågor?

KARTLÄGGNING AV FLEXIBELT UTBUD

En uppgift som vuxenutbildningen har idag är att tillvarata erfarenheter och utveckling från kunskapslyftet. Propositionen ”Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen” har kommit att bli vägledande för det livslånga lärandet och stödet för vuxnas lärande. Den förändrade vuxenutbildningen innebär att,

Pedagogik och arbetsformer utvecklas för att motsvara individernas föränderliga och ökade behov av lärande i ett kunskapsbaserat samhälle.¹⁰

Den nya kursplanen för den grundläggande vuxenutbildningen¹¹ som skall användas från och med juli 2005 utgår från nyckelorden individuella behov, flexibilitet och livslångt lärande. Kursplanerna för sfi är utarbetade för tre olika studievägar för att kunna möta den studerandes olika behov och förutsättningar. De nya kursplanerna gör det möjligt att kombinera flera nivåer i studierna eller med att arbeta samtidigt.

Under läsåret 2004/05 ökade det flexibla utbudet hos stadens anordnare. I den andra omgången av inspektioner har utbudet av flexibla former hos i stort alla anordnare kartlagts. Äsö sfi, SÄRVUX och Utbildningsborgen är inte med i kartläggningen då de inte blivit inspekterade under 2005/06. Övriga presenteras i den kronologiska ordning som de inspekteras.

¹⁰ Prop. 2000/01:72

¹¹ Grundläggande vuxenutbildning, kommentar, kursplaner, betygskriterier. Skolverket 2004

Anordnare och utbildningsnivå	Distans	Halvdistan	Individuellt flexibelt kursupplägg	Kurser på olika nivåer	Modulkurser	Stödkurser inför studier på högre nivå
Competens, Sfi+grund			X	X		
Infokomp, Grund+gym		X	X	X		
Jensen, Gym	X					
Åsö, Grund+gym	X	X	X	X	X	X
SFI SYD/ Vårberg, Sfi			X	X		
AcadeMedia, Gym		X	X			
Västerorts vux och sfi	X		X	X	X	
Thorildsplans gymnasium, el, nätverk		X	X			
S:t Eriks gymnasium, trä			X			
Lernia vux	X		X	X		
Lernia sfi			X	X		
NTI-skolan	X					
Utbildningsspecial -listerna			X			
Lärgården	X		X			
Sweja	X		X			
ABF	X	X	X	X	X	
Kungsholmens utbildningscenter			X	X		

Tabell. Kartläggning av flexibel undervisning läsåret 2004/05-2005/06 hos 17 anordnare/enheter av vuxenutbildning i Stockholms stad. (Utom ÅSÖ sfi, SÄRVUX och Utbildningsborgen)

På sfi-nivån erbjuds inga flexibla kurser, exempelvis distans, på de verksamheter jag inspekterat under åren. En anordnare hade tidigare kurser på distans under läsåret 2003/04 men de erbjuds inte numera. Ingen av anordnarna på sfi har kursmaterialet i sin helhet utlagt på webben. Det finns inom sfi mer öppna delar av undervisningen, exempelvis skriv- lästräning och träning inför test, där den studerande kan få stöd. De ingår i den vanliga verksamheten så man kan inte aktivt söka en kurs som bedrivs i öppen form. Alla sfi-studerande har dessutom en individuell studieplan som möjliggör ett mer individuellt upplägg som går att anpassa inom de ramar som finns i

verksamheten. Vissa studerande läser både på för- och eftermiddagen, andra kan ha andra upplägg som passar just denne.

Hos några av anordnarna kan man kombinera sfi och kurser inom grundläggande vuxenutbildning i verksamheten. Utöver detta finns erbjudande om att läsa grundläggande kurser i kombination med att man läser sfi hos andra anordnare.

På den grundläggande nivån kan man i några av verksamheterna läsa på flera nivåer samtidigt. Det kan vara kärnämnen på sfi, grundläggande och gymnasial nivå, eller svenska i kombination med yrkesämnen inom vården.

Det finns specialpedagogiska/stödkurser att söka hos en anordnare inför att individen skall börja läsa ordinarie kurser i engelska, svenska och matematik. Dessa kurser finns också för studerande med läs- och skrivsvårigheter.

På den gymnasiala nivån erbjuder flera anordnare kurser på distans, hos några en av dem är alla kurser på distans. Allt material är webbaserat och fysiska träffar ingår i kurserna.

Halvdistans, med kombination att kunna komma på ordinarie lektioner på dag- eller kvällstid finns hos flera anordnare. Den formen har blivit vanligare under året. Det kan bero på att många studerande tycker det är svårt att studera på distans. Med erbjudande om att få träffa lärare och kurskamrater, kan svårigheterna överbryggas och den studerande stannar kvar på kursen.

Det går att läsa **kurser i moduler/moduler** som går att ta med mellan perioderna. Det finns hos de två kommunala anordnarna.

Kurser med **flexibelt upplägg** anpassat till det individuella behovet som individen har, erbjuds hos allt fler anordnare. Här kan ett antal träffar och grupparbeten vara inlagda som obligatoriska moment i kursen. Kurserna förutsätter att den studerande kan arbeta mycket självständigt.

I tre av verksamheterna finns det möjlighet att **välja examinationsform och tidpunkt för kursslut** inom de ramar verksamheten har.

Förändringarna sedan inspektion ett har gått från att i stort erbjuda enbart distanskurser till att ha ett utbud av kurser på halvdistans eller med ett mer individuellt upplägg. En kombination av kurser mellan utbildningsnivåerna erbjuds på allt fler ställen idag. Kursmaterial på webben finns att tillgå i större grad än tidigare, även för de studerande som läser i ordinarie kurser i klassrum.

Flera av anordnarna har som eget utvecklingsområde ett flexiblere undervisningssätt. I utvecklingen av distansformer ingår hos de flesta någon form av ”kontrollstation” med avsikt att fånga upp den studerande om denne av någon anledning ligger i riskzonen för att klara studierna. Det har också under de tre åren blivit en tydligare satsning på att erbjuda den studerande andra tider och former för att undvika avbrott på grund av oförutsedda händelser som kan göra att vald tid eller form av studier inte längre går att genomföra.

SLUTORD

Sammanfattningen av och det övergripande intrycket från de inspektioner som utförts under åren 2003-2006 är att stadens invånare har en vuxenutbildning att tillgå där det finns valfrihet samt en mångfald som visas i det stora utbudet och variation av kurser inom olika områden.

Inspektionen har i alla verksamheter setts positivt och man har med intresse deltagit i intervjuer och samtal som genomförts i samband med inspektionen. Dialogen med ledningsgrupperna har gett det bestående intrycket av att viljan finns att förändra och utveckla verksamheterna sett både ur det kort- och långsiktiga perspektivet.

Arbetet med att ta fram statistiska jämförelsevärden har utvecklats under åren samtidigt som en dialog har startat runt vuxenutbildningen på olika plan. Ett antal utvecklingsprojekt har kunnat genomföras med hjälp av Kompetensfonden. Dessa olika insatser gynnar med all säkerhet den framtida utvecklingen av vuxenutbildningen på olika vis.

En tydligare samverkan över gränserna och mellan skolformerna och att säkerställa att alla individer oavsett nivå eller val av kurs, blir likvärdigt bedömda är en framtida utmaning för vuxenutbildningen i Stockholms stad.

Vidare att arbetsliv och högskola på olika sätt och i varierande grad, efter varje verksamhets behov blir en naturlig samarbetspartner i utbildningen, där fokus utgår från den studerandes eget intresse samt behov av ny kunskap. Önskvärt är att en ökning av yrkes- och hantverksutbildning även inom vuxenutbildningen kan göras framöver.

En utmaning blir att implementera de nya riktlinjerna för sfi och den grundläggande vuxenutbildningen samtidigt som infrastrukturen mellan de olika nivåerna förutsätts öka.

Avslutningsvis kan sägas att vuxenutbildningen trots de svagheter som framkommit har en generellt god kvalitet idag. Det finns dock alltid delar som kan utvecklas även i verksamheter som har en god kvalitet. En önskvärd och möjlig utveckling sett ur perspektivet av individens livslånga och livsvida lärande.

BILAGA 1

PRIORITERADE LÄROPLANSMÅL ¹²

Kunskaper

Skolan skall sträva mot att varje elev

- tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram
- kan använda sina kunskaper som redskap för att
 - formulera och lösa problem
 - reflektera över erfarenheter
 - kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden
 - lösa praktiska problem och arbetsuppgifter.
- utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande;
- kan överblicka större kunskapsfält och utvecklar en analytisk förmåga och närmar sig ett alltmer vetenskapligt sätt att arbeta och tänka
- ökar sin förmåga att självständigt formulera ståndpunkter grundade på såväl empirisk kunskap och kritisk analys som förnuftsmässiga och etiska överväganden
- utvecklar kunskaper för ett föränderligt yrkesliv och för att kunna påverka arbetsliv och samhälle

Läraren skall

- i undervisningen skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande;
- tydliggöra vilka värderingar och perspektiv kunskaperna vilar på och låta eleven ta ställning till hur kunskaper kan användas;
- samverka med andra lärare i arbetet att nå utbildningsmålen;
- stimulera, handleda och stödja eleven och ge särskilt stöd till elever med svårigheter.

Normer och värden

Skolan skall sträva mot att varje elev

- respekterar andra människors egenvärde och integritet
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

¹² Lpf 94

BILAGA 2

Inspekterade verksamheter 2005/06

(Tabellen anger verksamheterna i den ordning de inspekterats).

Verksamhet	Kommunal/Extern	Studerandeantal ¹³
Västerorts vuxengymnasium/sfi	Kommunal	570/700
Thorildsplans gymnasium	Kommunal	50
S:t Eriks gymnasium	Kommunal	50
Lernia	Extern	450
Lernia sfi	Extern	2000
NTI-skolan	Extern	900
Utbildningsspecialisterna	Extern	50
Lärgården	Extern	300
Sweja	Extern	550
ABF	Extern	900
Kungsholmens Utbildningscenter	Extern	150

¹³ Antal studerande vid tidpunkten för inspektionen. Avrundat till närmaste 10-tal.